

капитала банків. Для цього необхідно перейти к формированию стабильной части резервов за счет прибыли банков. Это позволит включить сумму стабильной составляющей резервов в ресурсогенерирующие процессы банковской системы. Одновременно при этом эффективнее решается проблема капитализации за счет внутренних источников, улучшаются финансовые результаты деятельности и инвестиционная привлекательность банков.

*Н.О. Гнип, аспірант
Харківського інституту банківської справи
Університету банківської справи НБУ*

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ І НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Будь-яка фінансова діяльність суб'єктів господарювання пов'язана з численними очікуваними втратами – ризиками, де, у свою чергу, можуть привести до негативних наслідків. Фінансові ризики відіграють найбільш значну роль у загальному портфелі підприємницьких ризиків фірми.

Оскільки фінансові ризики безпосередньо пов'язані з проблемою “розпилення” фінансового потенціалу, актуальним завданням економічної науки є обґрунтування методичних підходів до їх мінімізації або нейтралізації.

Система нейтралізації ризиків є найважливішим елементом ефективної системи формування, планування і використання фінансового потенціалу, яка протистоїть його “розпиленню”.

Фінансові ризики значною мірою належать до групи спекулятивних ризиків, які в результаті виникнення можуть призвести як до втрат, так і до виграшу.

Використання всіх методів управління ризиками, особливо фінансовими, передбачає, на нашу думку, розробку ризик-плану всередині фінансового планування потенційного економічного зростання підприємства. Окрім управління фінансовими ризиками, в структуру фінансового планування, включаючи стратегічне планування фінансового потенціалу, повинен входити процес фінансування нейтралізації ризиків, який є базою складання ризик-плану. Фінансування заходів щодо зниження ризиків зменшує вірогідність несприятливих ситуацій або обмежує збиток у разі їх настання.

Фінансування нейтралізації ризику має на увазі пошук і мобілізацію грошових ресурсів для здійснення превентивних заходів і запобігання

збиткам при настанні несприятливих подій, тобто утворює фінансову частину ризик-плану, що дозволяє безпосередньо включати його як параметр формування фінансового потенціалу і в структуру фінансового планування.

Існують різні шляхи (методи) фінансування ризику, що формують фінансові варіанти ризик-плану, які мають бути обов'язково враховані в параметрах фінансового планування ризикової господарської діяльності підприємства. Насамперед – це організаційно-управлінські витрати на заходи щодо підвищення безпеки, витрати на компенсацію збитків, витрати на виплату страхової премії тощо. Потім – це резервні фонди самострахування, які повинні формуватися з власних коштів підприємства і які утворюють бюджет компенсаційних виплат по самострахуванню в структурі фінансового планування.

Все це в сукупності утворює спільну структуру фінансового ризик-плану, який розподіляється на:

- ризик-план превентивних заходів;
- ризик-план самострахування;
- ризик-план страхування;
- ризик-план боргового фінансування компенсації очікуваних збитків, що сталися;
- ризик-план державного неборгового (субсидування) фінансування компенсації збитків, зокрема й по лінії державних гарантій.

Різні рішення по управлінню ризиком зумовлюють перерозподіл грошових потоків всередині організації. Перерозподіл грошових потоків відбувається в сьогоденні і в майбутньому, до і після настання несприятливих подій. При виборі методу управління ризиком необхідно враховувати всі три види фінансування з урахуванням розподілу платежів у часі.

Джерела фінансування ризиків розрізняються залежно від вибраного методу управління, можна виділити такі основні джерела: кошти, що враховуються у складі собівартості виробів; власні кошти підприємств, у тому числі статутний фонд і резерви, що формуються з прибутку; зовнішні джерела – кредити, дотації і позики; страхові фонди; фонди самострахування.

Залежно від конкретної ситуації існують різні варіанти залучення тих або інших фондів для фінансування ризику. Структура витрат на ризику при різних методах управління ризиком також різна, оскільки заходи щодо управління ризиком розрізняються між собою за співвідношенням окремих видів фінансування в загальній структурі витрат.

На наш погляд, фінансування ризику справляє найзначніший вплив на аналіз ефективності методів управління ризиками, а значить, і на критерій вибору комбінації методів управління в рамках ризик-плану.

Система механізмів нейтралізації фінансових ризиків передбачає використання таких основних методів: уникнення ризику, лімітація концентрації ризику, хеджування, диверсифікація, розподіл ризиків, самострахування, страхування.

Порівнюючи вищезазначені методи нейтралізації фінансових ризиків, на наш погляд, слід зазначити, що уникнення ризику часто означає просте ухилення від заходу, пов'язаного з ризиком, а отже, і відмову від отримання прибутку. Лімітацію концентрації ризиків можна використовувати ширше, але тільки стосовно прийнятних ризиків, які меншою мірою властиві російським підприємствам, в яких домінують критичні ризики. Нейтралізація ризиків за рахунок хеджування важко реалізується в сучасних умовах внаслідок нерозвиненості ринку похідних фінансових інструментів. Диверсифікація передусім дозволяє мінімізувати несистематичні ризики, тоді як у багатьох вітчизняних господарюючих суб'єктів в інвестиційних проектах і портфелях домінують систематичні ризики, що не підлягають диверсифікації. Розподіл ризиків за допомогою трансферту їх партнерам також нетиповий для вітчизняних умов, оскільки це передбачає стійке стратегічне партнерство.

Таким чином, основними способами нейтралізації фінансових ризиків для багатьох господарюючих суб'єктів в Україні є страхування і самострахування або їх поєднання. У зв'язку з цим виникає необхідність поглибленого дослідження зазначених способів.

*К.М. Гладчук,
ДВНЗ "Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана"*

ОЦІНКА ГОТОВНОСТІ КОМПАНІЇ ДО ІРО НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Аналіз результатів досліджень свідчить про те, що в ході проведення ІРО збільшення капіталізації компанії відбувається не завжди. Ключовим фактором, що визначає успіх ІРО (залучення капіталу в достатньому обсязі), є рівень його підготовки.

Одним зі способів аналізу ступеня готовності комерційного банку до ІРО є методика збалансованої системи показників (ЗСП), розроблена в 1992 р. під керівництвом Д. Нортон та Р. Каплана, в основі якої лежать виявлення, оцінка та прогнозування впливу факторів на зміну ринкової капіталізації комерційного банку. Згідно зі схемою,